

EDITORIAL

Tapuson ang 80-ka-tuig nga malakolonyal nga paghari sa imperyalismong US

Labaw sa miaging kasaysayan sa Pilipinas, labing hugot karon ang panginahanglan nga tibuok-kadasig nga makigbisog aron makab-ot ang dugay nang gihandum sa katawhang Pilipino nga tinuod nga kagawasan gikan sa malakolonyal nga kontrol ug dominasyon sa mga imperyalistang Amerikano.

Gitay-og ang tibuok kalibutan sa nagkalawom nga tibuok-kalibutang krisis sa sistemang kapitalista ug nagkakusog nga panagbangi sa mga imperyalistang gahum. Atubangan niini, dugang nga migrabe ang agre-syong militar sa US, sa dautang laraw nga ipahamtang ang hegemonya sa nagkalain-laing bahin sa kalibutan aron kontrolon ang mga tinubdan sa hilaw nga materyales ug mga merka-do para tambakan sa sobrang mga pamatigayon niini.

Sa Pilipinas, dugang mibug-at ang pagpait-os sa imperyalismong US sa katawhang

Pilipino. Anaa ang permanenteng presensya ug kaylap nga pag-operasyon sa liboan ka kusog-militar sa US sa nagkalain-laing suok sa nasud, isip dayag nga pagpakita sa ilang kontrol ug dominasyon sa Pilipinas. Walay hunong ang pagpasiatab sa US sa gahum-militar sa porma sa sunod-sunod nga pagbansay panggubat. Nagpalupad kini sa miagi lang og Tomahawk *missile* gikan sa sibilyang tugpahanan sa Tacloban City paingon sa Nueva Ecija, nga nagbutang sa peligro sa minilyong Pilipino sa Maynila ug uban pang dapit nga gigan sa ubos nga paglupad niini.

Gigamit sa US ang kontrol niini sa Armed Forces of the Philippines (AFP), partikular sa Philippine Navy, pati sa Philippine Coast Guard, aron magsilbing eskort o gwardiya sa mga pwersang nabal sa US nga nagama-niobra sa kadagatan sa palibot sa China. Halos kanunay nga adunay nakadunggo o naglawig nga dagkong *aircraft carrier* sa US sa kadagatan sa Pilipinas. Lakip niini ang USS Abraham Lincoln nga miagi sulod sa mga isla sa Pilipinas paingon sa South China Sea sa wala pa kini milawig padulong sa Middle East aron mosuporta sa pag-atake sa US sa Iran. Bag-ohay lang, "nagpatrulya" ang US Coast Guard sa Scarborough Shoal, nga liboan ka milya ang gilay-on gikan sa baybayon sa US, aron manghagit ug manghulhog sa China.

Mas hugot nga ginakontrol sa imperyalismong US ang papet nga rehimeng Marcos ug ang palisiya sa gawas sa nasud. Daw periko ang mga maki-US nga upisyal sa rehimeng Marcos sa pagbalik-balik sa propaganda sa US aron hatagag katarungan ang estratehiya nga "liyukan" ug "pugngan ang paglapad" sa kusog sa China. Nahimong agianan usab ang rehimeng Marcos sa pagbalik pag-usab sa mga tropa sa Japan sa Pilipinas aron suportahan ang US, nga usa ka dayag nga paglapas sa singgit sa katawhang Pilipino alang sa hustisya sa kaylap nga mga krimen sa mga sundalo sa Japan niad-

tong gisakop niini ang Pilipinas sa panahon sa Ikaduhang Gubat sa Kalibutan.

Sa ekonomiya, mas agresibo nga ginaduso karon sa US ang pagpahugot sa kontrol sa mga kapitalistang Amerikano sa kinaiyanhong bahandi sa nasud, sa gambalay sa Pax Silica. Ginaduso sa US ang espesyal nga pagtratar sa mga kumpanyang Amerikano nga maganegosyo sa pagaablihang "economic security zone" sa Pampanga ug Tarlac, para sa pagproseso sa mga mineral ug pagtukod sa dako-og-konsumo-sa-tubig nga imprastruktura alang sa *artificial intelligence* (AI). Ang mga kumpanyang Amerikano (lakip na ang kasosyong kumpanyang militar sa Israel) nga mag-abri og mga pabrika dinhi nga walay bayrang buhis, walay abang sa yuta ug gawasnon gikan sa kontrol ug pagdumala sa guberno sa Pilipinas. Subay sa plano sa US, gitarget ug gipapasira sa rehimeng Marcos, sa pagpanguna sa AFP ug Department of Defense, ang mga kumpanya sa China nga adunay mga planta sa Pilipinas.

Sa militar, nagkakusog ang pagpanghilabot sa US sa lokal nga gubat sa pagpanglupig ug pag-aghat sa pasismo sa reaksyunaryong estado batok sa mamumuo ug katawhang na-

kigbisog. Sa gambalay sa Salaknib *military exercises*, ginahimo ang mga pagbansay sa mga tropang Amerikano sa "jungle warfare" ug "small unit operations" nga nakapunting panguna sa mga operasyong kontra-guerilla. Ginaarmasan niini ang AFP og mga *jetfighter*, helikopter, mga bomba, kanyon, *drone*, *anti-drone*, GPS *tracker* ug uban pang hinagiban sa desperasyon nga paphaon ang BHB, nga usa sa pinakadakong babag sa hingpit nga paghari sa gahum sa US sa Pilipinas. Sige-sige ang pagsulod sa mga tropang Amerikano sa mga hilit nga dapit sa kabanikanhan, lakip sa Central Luzon, Bicol ug nagkalainlaing probinsya sa Mindanao.

Gipakusog sa imperyalismong US ang pasistang pagpanglupig sa mga armadong gaway sa rehimeng Marcos. Nagdamgo ang imperyalismong US ug ang mga buang nga militaristang upisyal nga madala sa pasistang pagpanglupig ang pagpildi sa armado ug dili armadong pagsukol sa lapad nga masa sa katawhang nakigbisog alang sa matuod nga kagawasan. Ang padayong pagpaningkamot ug lig-on nga pagbawi sa kusog sa BHB, ug ang gitagamtam niining lapad nga suporta sa masa sa nagkalainlaing bahin sa nasud, mao ang nagpamatuod nga dili mapalong ang

tinguha sa katawhang Pilipino alang sa tinuod nga kagawasan ug demokrasya.

Hapit walo ka dekada na sukad niadtong Hulyo 4, 1946 sa dihang "gihatag" sa imperyalismong US sa Pilipinas ang mini nga kagawasan, ug gitukod ang papet ug pasistang estado. Kakutsaba ang nagharing mga hut-ong sa dagkong burgesyang kumprador, dagkong agalong yutaan ug burukrata-kapitalista, gitugyan sa imperyalismong US ang Pilipinas sa malakolonyal ug malapyudal nga kahimtang.

Sa ilalum sa 80-ka-tuig nga malakolonyal nga paghari sa US, milugdag ang Pilipinas sa walay katapusang krisis sa ekonomiya, tungod sa paghikaw niini sa Pilipinas sa higayon nga mobarog sa kaugalingong mga tiil. Gipadayon niini ang atrasadong sistemang pyudal ug gipasilbi ang nasud isip tig-eksport sa baratong hilaw nga materyales. Gilubong ang nasud sa langyaw nga utang para sa dali-daling pagpausbaw sa ekonomiya baylo ang pagpangbuntog sa mga palisiyang neoliberal nga nag-upaw sa mga kalasangan, nagpangawat sa mga kabukiran, nag-ilog sa mga mineral, ug nangangkon sa gatusan ka libong ektaryang kayutaan. Gigamit ang Pilipinas isip dakong base militar aron ipahamtang sa US ang gahum sa nasud ug sa nagkalainlaing bahin sa kalibutan.

Sa "Adlaw sa Kagawasan" sa Hunyo 12, walay hinungdan ang magsaulog taliwala sa kalisod sa katawhan ug pagpangdaugdaug sa langyaw nga kusog-militar. Sa 80-ka-tuig nga pagharing malakolonyal sa US, giangkon sa mga monopolyo kapitalistang Amerikano ang bahandi sa nasud samtang gitamak-tamakan ug gigutom ang lapad nga masang mamumuo ug mag-uuma. Angay nang tapuson kining panahon sa kasaysayan sa nasud nga walay laing padulngan gawas sa mas grabe pa nga kalisod ug pag-antos sa nasud. Kinahanglang maghiusa ang tibuok nasud ug tibuok kadasig nga iasadang ang gubat sa katawhan alang sa tinuod nga kagawasan, demokrasya ug kaluwasan sa nasud. AB

<div style="text-align: center;"> <p>ANG Bayan</p> </div> <p style="text-align: center;">Bolyum LVII Ihap 11 Hunyo 7, 2026</p> <hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/> <p style="text-align: center;">Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles.</p> <p style="text-align: center;">Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p>	<h2 style="margin: 0;">Unod</h2> <p>Editorial: Tapuson ang 80-ka-tuig nga malakolonyal nga paghari sa imperyalismong US 1</p> <p>Ika-6 nga teoretikal nga kumperensya sa NDFP 3</p> <p>Mga kontra-insurhensyang operasyon sa US 4</p> <p>Pagpanghilabot sa US Coast Guard sa bansa 4</p> <p>Gibo Teodoro: Pasistang buang nga iro sa US 5</p> <p>Bisita ni Marcos sa Japan 6</p> <p>Operasyong isnayp sa BHB-Northern Samar 6</p> <p>Sa mubong pagkasulti 7</p> <p>Super El Niño, gikabak-an sa anak sa buhat 8</p> <p>Krisis sa Senado: Salamin sa burukrata-kapitalismo 9</p> <p>Paggun-ob sa kinaiyahan alang sa korporasyon 9</p> <p>Reporma sa GE: Paghukas sa dunot nga edukasyon 10</p> <p>Kabataan batok sa Red-tagging ug pagpamig-ot 11</p> <p>Negosasyon sa kapayapaan sa US ug Iran 11</p> <p>Mga protesta 11</p> <p>Nagkagrabing agresyon sa US sa Latin America 12</p>
<p>Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan</p>	
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ang.bayan@cpp.ph cpp_angbayan </div>	

Teoretikal nga kumperensya mahitungod sa pasismo ug imperyalismo sa mga neokolonya sa ika-21 siglo, gilunsad

Malampuson nga gipahigayon sa pagpangulo sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP) ang Ika-6 nga Internasyunal nga Teoretikal nga Kumperensya nga adunay temang "Pasismo ug Imperyalismo sa mga Neokolonya sa Ika-21 siglo" niadtong Mayo 22-23 sa Kathmandu, Nepal. Gisalmotan kini sa halos 200 ka representante gikan sa 17 ka nasud, nga gilangkoban sa mga partido komunista, mga partidong mamumuo, mga pundok nga nagatukod og partido, mga rebolusyonaryong organisasyon, mga kalihukan alang sa nasudnong kagawasan, ug mga progresibong organisasyon.

Ang aktibidad ikaduha sa duha ka sunod-sunod nga kumperensya nga nagtuki sa hisgutanan sa pasismo sa ika-21 siglo. Ang giunhan niining kumperensya naghisgot sa pasismo sa mga sentro sa imperyalistang nasud ug mga industriyalisadong kapitalistang nasud.

Pinaagi sa paghisgot sa 17 ka teoretikal nga papel, gipalawman sa asembleya ang pagsabot sa pasismo isip produkto sa krisis sa imperyalismo. Gihatagan og gibug-aton kung giunsa paggamit sa mga imperyalista ug itoy nga rehimen ang pasismo pinaagi sa programang kontra-insurhensya ug lain-laing porma sa pagpanumpo, aron ipatunhay ang ilang bahandi ug gahum.

Mikutlo ang kumperensya og mga pagtulun-an gikan sa mga kontribusyon nilang Lenin, Stalin ug Dimitrov, lakip ang mga pagtulun-an ug kahibalo nga natigom gikan sa ikalimang teoretikal nga kumperensya sa NDFP, aron tun-an ang makasaysayanong paglambo ug pagpahiangay sa pasismo sa ika-21 siglo sa mga neokolonyang nasud. Gihatagan og gibug-aton sa kumperensya ang dinalian nga panginahanglang magtukod og lapad nga nagkahiusang prente sa mga mamumuo, intelektwal, ug uban pang dinaugdaug nga sektor aron epektibong atubangon ug pildihon ang pasismo.

Gitapos ang kumperensya pinaagi sa sintesis sa mga panaghisgot, paghatag og pasidungog sa mga martir sa gubat sa katawhan ug mga

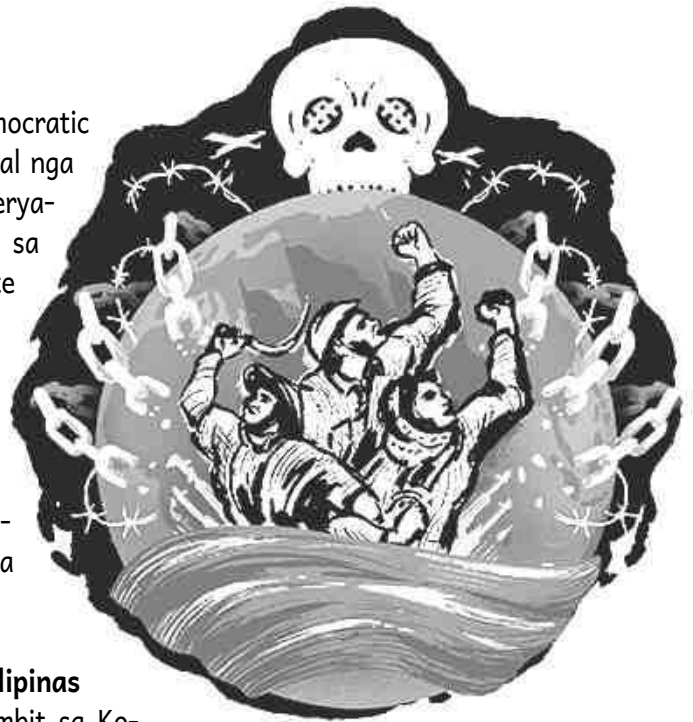
rebolusyon sa mga neokolonya ug pag-awit sa Internationale.

Gamot sa pasismo sa Pilipinas

Sa artikulong gipaambit sa Komite Sentral sa Partido Komunista sa Pilipinas nga giulohan og "Iaslang ang gubat sa katawhan para ibton ang gamot sa pasismo ug imperyalismo sa mga neokolonya," gisubay ang kasaysayan ug ebolusyon sa pasismo ug neokolonyal nga pasistang estado sa Pilipinas.

Giila niini ang kalainan sa proseso sa pag-usbaw sa pasismo sa mga kapitalistang nasud ug sa mga neokolonya. Sa mga sentro sa imperyalismo, ang pasismo miusbaw isip reaksyunaryong kalihukan (ultra-nasyunalista ug anti-komunista) nga nagpahimulos sa krisis sa kapitalismo aron ilogon ang gahum ug sumpoon ang hut-ong mamumuo. Sa mga neokolonya, mitumaw ang pasismo pinaagi sa imperyalistang pagpanumpo sa nasudnong pagsukol aron hatagag dalan ang walay pugong nga pagpangawkaw sa mga langyawng kapitalista ug kakunsabong lokal nga nagharing hut-ong.

Ang pasismo sa Pilipinas dili natural nga miusbaw kundi gipahamtang sa imperyalismong US sa porma sa estadong neokolonyal. Gi-eksport sa US ang pasismo sa Pilipinas dungan sa pagsamot sa krisis sa monopolyong kapitalismo. Samtang ginap-reserba ang burges-demokratikong sistema sa kaugalingong nasud, gihi-

mo niini ang brutal nga pasistang pagsakop ug anti-komunistang pagpamig-ot sa Pilipinas. Sa paglabay sa panahon, labing misamot ang pagpamig-ot pinaagi sa mga doktrinang kontra-insurhensya nga nakabase sa mga manwal sa US.

Sukad sa mga nangaging itoy nga rehimen hangtod sa kasamtangan, nagpatuman ang estado og nagkalin-laing kampanyang militar ug mga mapig-utong balaod sama sa Anti-Terror Law ug Executive Order 70 aron sistematikong sumpoon ang mga aktibista, tig-balita, ug mga kritiko. Gigamit usab sa estado ang mga mekanismo aron hingpit nga maghari, lakip ang pagpahamtang sa dili deklaradong martial law, pagpatuman sa mga balaod aron himoong lehitimo ang pasistang pagdumala, pagkontrol sa ideolohiya ug midya, ug paggamit sa abanteng teknolohiyang militar para sa pagpaniid ug pagsumpo sa mga rebolusyonaryong kalihukan.

Pinaagi sa malungtarong gubat sa katawhan, ginasulong sa Pilipinas ang demokratikong rebolusyon sa katawhan aron pukanon ang paghari sa imperyalismong US ug kakunsabong mga nagharing hut-ong. Sa ingon niini nga paagi lamang mawagtang ang pasismo.

Mga kontra-insurhensyang operasyon sa US sa takuban sa *war games*

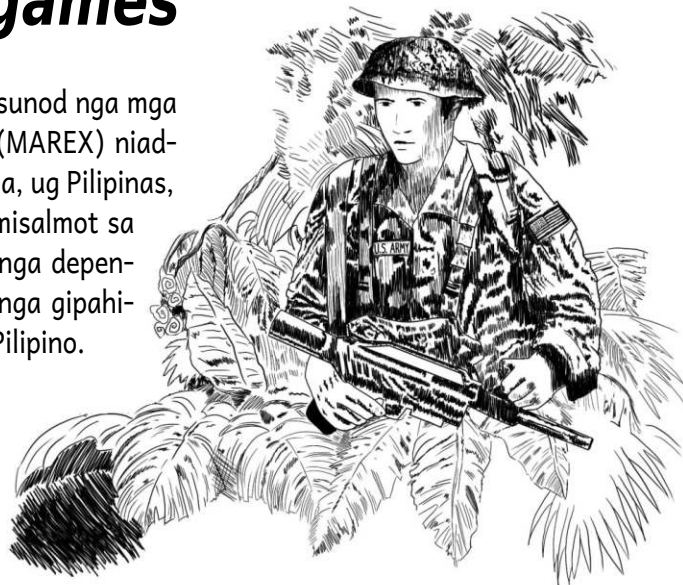
Human ang Balikatan 2026, dali-daling gilunsad sa US ang sunod nga mga *war games* nga Salaknib, Kasangga, ug Marine Exercise (MAREX) niadtong Mayo. Kapin sa 8,000 ka tropa gikan sa US, Japan, Australia, ug Pilipinas, apil na ang mga tropa gikan sa New Zealand ug Canada, ang misalmot sa mga *war games*. Sukwahi sa giingong alang kini sa “eksternal nga depensa,” komon sa tulo ang mga kontra-insurhensyang operasyon nga gipahigayon sa mga komunidad sa mga mag-uuma ug mangingisdang Pilipino.

Sa Luzon, gipahigayon sa US ang Salaknib 2026 nga giapilan sa mga armiya sa US, Pilipinas, ug New Zealand, ug sa Japan Ground Self-Defense Force. Gi-ensayo niini ang pagbalhin-balhin sa mga himan militar sa mga isla sa kunohay “archipelagic defense.” Nagduso ang *war games* sa pag-praktis sa mga taktika sa gubat sa kalasangan (*jungle warfare* ug mga *small unit tactic*) sa mga kondisyong “real time.” Gitukod para niini ang mga “jungle combat training center.”

Sa Camarines Sur, gilunsad ang Kasangga 2026-1 gikan sa Mayo 26 nga gisalmutan sa mga tropa gikan sa Australian Army. Pokus niini ang operasyong pagpaniid ug kombatan sa mga komunidad. Sa wala pa magsu-

god ang *war games*, nidunggo na ang mga langyawng tropa sa prubinsya. Gigamit nila ang mga baybayon ug bukirong bahin sa Pasacao, Balatan, San Fernando, Libmanan, ug Ragay. Nisulod sila sa mga komunidad ug gipig-ot ang lihog ug panginabuhi sa mga mag-uuma ug mangingisda.

Sa Mindanao, gipahigayon sa US ang MAREX 2026 sa Maguindanao del Norte kauban ang Philippine Marine Corps. Pokus niini ang pagpahigayon og mga *jungle patrol* sa gawas sa Camp Iranun ug pagpabuto og artileri duol sa mga dapit nga daghag tawo sa Datu Blah Sinsuat ug Barira. Nagdalag kabalaka sa mga

residente ang pagpanganyon.

Sukad pa sa sinugdan, duso na sa mga *war games* sa US ang kontra-insurhensyang mga operasyon. Ang Balikatan, sa wala pa kini nahimong multilateral nga pasundayag sa mga tropa ug armas, nakatutok sa “internal nga depensa” o pag-eksperimento sa mga taktika ug himan batok sa armadong kalihukang Bangsamoro ug batok sa Bagong Hukbong Bayan. Gilunsad sa takuban niini ang kaylap nga operasyong sibil-militar kung asa nagpakitang-tawo ang US sa pagtukod og mga eskwelahan, pagpahigayon og mga misyong medikal, pagkalot og mga atabay, ug uban pang laraw aron ipalayo ang “kasingkasing ug hunahuna” sa katawhan sa pagrebolusyon.

Samtang, duso sa Salaknib, nga unang gilunsad niadtong 2016, ang pagpalambo sa mga taktika ug katakus sa Philippine Army sa *jungle warfare*, *small unit tactics*, paggamit sa K-9 (mga iro), pagdis-arma sa mga eksplosibo, ug pagpabuto sa mga kanyon ug mortar. Niining milabayng duha ka tuig, gieksperimento dinhi ang dinaghang paggamit sa gagmayng *drone* (“eye in the sky” sa Cagayan Valley niadtong 2025) ug modernong kontra-drone ug *electronic warfare* (2026), dungan sa hiniusang operasyon sa mga yunit. Ang mga armas nga gigamit niining mga *war games* ibaligya ra pud dayon sa US ngadto sa Pilipinas. **AB**

US Coast Guard, dayag nga nanghilabot sa Bajo de Masinloc

NIADTONG MAYO 28-30, gipahigayon sa US Coast Guard, guyod ang mga barko sa Philippine Coast Guard, ang gitawag niini nga “hiniusang pagpatrulya” sa Bajo de Masinloc (Scarborough Shoal). Niining pagpatrulya, “gibansay” sa US ang mga Pilipino sa mga operasyong pagpasulod, pagrekisa ug pagkumpiska sa mga barkong giisip nga “kaaway” o nagahimo og krimen sa kadagatan; pagbabag, pagsanta, ug pangrikisa niini; ug pagpumulis sa kadagatan.

Dayag kini nga pagpanghilabot ug pagpanghulhog sa mga panagbangi ug tensyon sa kadagatan. Sukwahi usab kini sa hangyo sa mga Pilipino, ilabi na sa mga Pilipinong mangingisda, nga malinawon ug diplomatikong sulbaron ang mga kagubot sa dagat taliwala sa Pilipinas ug China. Imbes nga pakunhuran ang presensya sa mga pwersang armado sa palibot nga kadagatan sa shoal aron iduso ang katungod sa gagmayng mangisdaay nga Pilipino, gihimo pa hinuon niini nga mas lisod hangtod imposible ang malinawong paglawig ug panagat nila didto.

Ang Bajo de Masinloc ang sentro sa panagbangi tungod sa dungan nga pag-angkon niini sa China ug Pilipinas. Niadtong 2016, gideklara sa Permanent Court of Arbitration ang kadagatan sa palibot niini isip tradisyunal nga *fishing grounds* sa gagmayng mangingisda nga Pilipino, Chinese ug Vietnamese.

Gibo Teodoro: Pasistang iro nga buang sa imperyalismong US

Sa Shangri-La Dialogue sa Singapore, nagpasikat si Gilberto “Gibo” Teodoro Jr, kalihim sa depensa sa rehimeng Marcos, isip tig-baligya sa labing mangil-ad ug militaristang palisiya sa imperyalistang US. Dinhi, gihagit niya ang mga nasud nga mosunod sa kumpas sa US ug nagpresentar nga mahimong taga-koordinan niini sa Asia. Daw iro nga buang, agresibo niyang giatake ang mga mibatok sa US. Ang Shangri-La Dialogue nga gipahigayon niadtong Mayo 29-31 maoy tinuig nga panagtigum sa mga upisyal sa depensa sa Asia.

Sa maong tigum, gipasigarbo ni Teodoro ang Pilipinas isip “Archipelagic Sentinel” ug “tig-panalipod sa gawasnong kadagatan.” Subay kini sa estratehikong laraw sa US nga gamiton ang nasud isip dako ug libreng *forward operating base* sa ilang panagbangi sa China. Sumpay ang maong tanyag sa National Defense Strategy sa US sa pagbayaw sa Amerikanong gahum militar o “peace through strength.” Ginabaligya ni Teodoro ang mga base, pasilidad ug engklabo sa Pilipinas dili lang sa US, kundi apil na sa mga higala niini, aron gamitong lunsaran sa mga operasyong militar, hanokan sa mga opensi-bong armas, ug pabrika alang sa produksyong iggubat.

Kusganong gidepensahan ni Teodoro ang US, apil ang Japan, batok sa mga pagsaway sa hegemonismo sa Asia. Gidepensahan niya ang militarismo sa guberno ni Sanae Takaichi ug ang kasaysayan sa brutal nga pagpanakop sa Japan sa Asia, lakip na sa Pilipinas, niadtong Ikaduhang Gubat sa Kalibutan. Gitawag niya nga “dili makatarunganon” ug “sayop nga pagbasa sa kasaysayan” ang mga paghinumdom sa mga krimen sa gubat sa imperyalistang Japan. Taliwala kini sa lapad nga pagsupak sa katawhang Japanese sa pagbiya sa mga probisyon sa konstitusyon ug balaod nga nagbawal sa Japan nga moapil-apil sa bisan unsang gubat.

Samot nga gihikot ni Teodoro ang Pilipinas sa estratehikong mga interes sa US. Gipirmahan niya, kauban ang kalihim sa Department of War sa US nga si Pete Hegseth, ang 15-ka-tuig nga Communications Interoperability and Security Memorandum of Agreement niadtong Mayo 30. Sa iyang pagpangulo, duha na ka kasabutan sa “pagaambitay sa datos paniktik” nga nagbutyag sa mga hisgutang internal ug seguridad sa Pilipinas ngadto sa mga langyawng tropa ang iyang gipirmahan.

Siya usab ang nagduso ug nipirma sa upat ka kasabutang militar nga nagtugot sa gawasnong pagsulod-gawas sa mga langyawng tropa nga kaalyado sa US sa nasud.

Gidayeg sa kriminal sa gubat nga si Hegseth si Teodoro nga hingpit nga nagsuporta sa tinguha sa US nga maggahin ang mga nasud sa Asia og hangtod 3.5% sa ilang *gross domestic product* o GDP (kapin sa ₱1 trilyon, kung sa Pilipinas) alang sa gastos pandepensa. Alang sa 2026, napasaka na ni Teodoro ang badyet sa itoy nga AFP og 12% itandi sa 2025 o gikan sa ₱378.9 bilyon ngadto sa ₱423.7 bilyon. Tungod kay sayod ang rehimeng Marcos nga dili niini matugyan ang gikinahanglang badyet, gitanyag niini ang libreng paggamit sa mga pasilidad, rekurso ug yuta sa mga pwersang Amerikano. Sumala ni Hegseth, kinahanglang “sundugon” sa uban ang Pilipinas niining hisgutangan.

Sa sulod sa nasud, nag-unang tigpatuman sa militaristang doktrina si Teodoro batok sa katawhan ug kalihukan nga supak sa imperyalistang gubat sa US, ilabi na sa mga pwersang gipangulohan sa Partido Komunista sa Pilipinas. Sama sa iyang amo, gitatar niya nga “terorismo” ang armadong pagsukol batok sa imperyalistang pagpangaw-kaw ug pagpahimulos. Ginadayeg niya ang duguong kampanyang kontra-insurhensya nga nagresulta sa mga masaker ug krimen sa gubat. Di pa dugay, gidayeg ug nakigsalo pa siya sa mga tropa sa 79th IB nga anaa sa luyo sa masaker sa 19 ka indibidwal, lakip ang duha ka menor-de-edad, sa Toboso, Negros Occidental. Supak usab kaayo siya sa bisan unsang panaghisgot pangkalinaw sa rebolusyonaryong kalihukan aron sulbaron ang

Sundi sa panid 6

Pagbisita ni Marcos sa Japan, alang sa alyansang militar ug dugang pagpahimulos sa mga mamumuo

Gisugat og mga protesta ang pagbisita ni Ferdinand Marcos Jr sa Japan niadtong Mayo 26–28. Tuyo sa 4-ka-adlaw nga upisyal nga pagbisita ang pagpakusog sa mga kasabutang militar nga Reciprocal Access Agreement ug Acquisition and Cross-Servicing Agreement, pagpalit sa mga karaan nang armas ug barkong iggugubat, ug pagbaligya sa baratong kusog-pamuo sa mga Pilipino.

Sa Japan, nagpahigayon og mga protesta, porum, ug *photo exhibit* ang mga grupong Pilipino ug Japanese aron kundenahon ang nagalapad nga kalambigitang militar ug pagbaligya og armas sa Pilipinas. Gipanguloan ang mga aktibidad sa Bagong Alyansang Makabayan-Japan, Network Against Arms Trade, ug Japan Campaign for Human Rights in the Philippines. Sumala nila, ang pagbaligya og mga armas sa Pilipinas sumpay sa kaylap nga paglapas sa rehimeng Marcos sa tawhanong katugod.

Plano nga paliton sa rehimen ang

mga karaan nang barko (Abukuma-class) sa Japan, Type 88 *missiles*, ug uban pang himang militar. Aron pondohan kini, mangutang si Marcos og ¥64.38 bilyon (\$413 milyon) gikan sa Japan ilawom sa Official Development Assistance.

Sa Pilipinas, nagprotesta ang mga progresibong grupo duol sa embahada sa Japan niadtong Mayo 26 aron manawagan og hustisya para sa mga biktima sa pagsakop sa Japan niadtong Ikaduhang Gubat sa Kalibutan, ilabi na ang mga krimen batok sa mga gihimong ulipon nga *comfort women*. Matod nila, ang pagtugot sa

rehimeng Marcos nga makatunob pag-usab sa yuta sa Pilipinas ang mga sundalong Japanese maoy nagpamatuod nga sunod-sunuran kini sa laraw nga gubat sa US sa Asia.

Dungan sa hisgutanang militar, gipasigarbo ni Marcos ang saad nga ₱56.3 bilyong pamuhunan gikan sa upat ka kumpanyang Japanese nga gilaumang magmugna og 10,000 ka trabaho. Pero sumala sa Pagkakaisa ng mga Manggagawa sa Timog Katagalugan, wala kanus-a man nagdala og kalamboan ang pamuhunang Japanese. Ang mga operasyon niini sa Pilipinas nakasentro sa prosesong *labor-intensive* o sikit-sikit nga paggamit sa kusog-pamuo. Nagpabiling ubos ang suholan ug limitado ang benepisyo sa mga mamumuo, samtang ang kita gidala pabalik sa Japan. AB

Gikan sa panid 5

gamot sa armadong panagbangi.

Ginarepresentar ni Teodoro ang labing itoy ug militaristang kinaiya sa reaksyunaryong estadong Pilipino. Una siyang nagserbisyo isip kalihim sa depensa sa korap nga rehimeng Arroyo. Sa wala pa mahimong kalihim sa korap usab nga rehimeng Marcos, nagserbisyo siya sa *board of directors* sa langyawng kompanya sa pagmina nga Sagittarius Mines, Incorporated. Ang kompanya nailhan sa pagpangatake ug pagpang-ilog sa yuta sa mga B'laan alang sa Tampakan Copper-Gold Project ug brutal nga pagsumpo sa ilang pagsukol.

Gikan siya sa pamilyang Cojuangco, usa ka pamilya sa mga bangis nga agalon sa yuta ug burukrata-kapitalista. Nahimo siyang kongresista sa unang distrito sa Tarlac gikan 1998 hangtod 2007. Nag-ambisyon siyang mapili nga presidente niadtong 2010 apan napildi. Niadtong 2022, misulay siya makig-alyansa kang Sara Duterte aron himoon siyang bise-presidente niini. Pag-umangkon siya ni Eduardo "Danding" Cojuangco Jr, nag-unang kroni sa pasistang diktadura ni Marcos Sr, ingon man sa kanhi presidenteng Corazon Aquino, nga ilado sa mga pagmasaker sa mga sakada ug mag-uuma. AB

Operasyon isnayp, gipahigayon sa BHB-Northern Samar

NAGLUNSAD OG OPERASYONG isnayp ang usa ka yunit sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Northern Samar (Rodante Urtal Command) batok sa mga sundalo sa 19th IB nga nakakampo sa detatsment sa Barangay Geparayan de Turag, Silvino Lobos, Northern Samar niadtong Mayo 22. Ang armadong aksyon pagpahamtang og hustisya sa patong-patong nga mga krimen sa 19th IB ngadto sa masang mag-uuma.

Dugay nang giantos sa mga residente sa Silvino Lobos ang pagpanghasi sa pasistang militar sa ilang komunidad. Ang giingong detatsment tapad lang gyud sa mga kabalayan ug tungod sa sobra kadaghan sa pasistang tropa sa kampo, nasagol na sila sa mga sibilyan. Matag karon ug unya sab ang mga operasyong kombat nga nagsamoksa sa panginabuhay sa masa.

Samtang, napatay sa armadong aksyon sa BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) ang usa ka sundalo sa 79th IB nga nag-operasyon sa Sityo Cagayon I, Barangay Tamlang, Escalante City, Negros Occidental niadtong Hunyo 1. Paspas nga nakapahigayon og depensa ang yunit sa hukbong bayan batok sa nagsaka nga tropa sa ilang kampo. Hapak kini sa sigesigeng deklarasyon sa reaksyunaryong estado ug sa armadong makinarya niini nga wala nay nagtunhay nga nataran sa erya.

Human sa panagsangka, gipagrabe sa 79th IB ang operasyong kombat ug militarisasyon sa barangay. Pugos nilang gipabakwit ang 150 ka pamilya o 554 ka indibidwal nga temporaryong nagpuyo sa Tamlang Elementary School sulod sa usa ka adlaw.

TakboBato

kataw-anang dula *online*, **base sa pagsutoy ni Bato de la Rosa sulod sa Senado** niadtong Mayo 11 aron ikyasan ang mga ahente sa NBI. Pila na ka milyon ang nagdula niini.

8,766

ka punoan ang **nameligro o apil sa listahan nga pamutlon** para sa SLEX Expansion sa Laguna sa San Miguel Corporation; dugang kini sa gatusan nga giputol na sa kumpanya para sa SALEX Project ug liboan ka punoan sa katunggan (bakawan) para sa New Manila International Airport sa Bulacan.

276.7%

ang **dugang nga karne nga gitugotan sa rehimeng Marcos** nga *i-import* karong 2026, gikan 54,210 ngadto sa 204,210 metriko tonelada, subay sa EO 116. Bahaon niini ang merkado nga makadaot sa mga lokal nga magbababoy, samtang dili man gihapon mokunhod ang presyo sa karne sa mga palengke.

₱75 milyon

ang **gusik-usik sa mga Villafuerte** sa Camarines Sur para sa 6 ka adlaw nga Ka-ogma Festival imbes nga atimanon ang panginahanglanon sa mga Bicolano. Gilunsad ang mga konsiyerto ug uban pang kalingawan nga aktibidad sa giilog sa mga Villafuerte nga yuta ug kaumahan sa lungsod sa Pili.

Nobyembre 30, 2026

gikatakda sa ICC Trial Chamber III nga **sugod sa pagbista kang Rodrigo Duterte** para sa mga krimen batok sa katawhan; adlaw-adlaw ang bista hangtod moabot sa *recess* ang korte.

49

lang sa 191 ka nasud ang **mibotar sa Pilipinas** sa tinguha sa rehimeng Marcos nga mapili sa UN Security Council isip di-permanente nga myembro; napildi kini sa Kyrgyzstan sa giingong kontra-US ug kontra-Israel nga botong 142

27

kadaghanan mga **trabahante, ang nangamatay** sa dihang nahugno ang ginatukod nga bilding sa Angeles, Pampanga niadtong Mayo 24. Walay igong pag-atiman sa kaluwasan sa mga trabahante sa lugar-trabahoan.

150 TAON

ka tuig na nga balay sa pamilya ni Gregoria de Jesus, myembro sa Katipunan ug asawa ni Andres Bonifacio, ang **ilgal nga gidemolis sa Quiapo, Maynila**. Usa kini sa mga nahabiling balay nga bato gikan sa ulahing bahin sa ika-19 nga siglo.

Super El Niño, gikabalak-an sa mga mag-uuma ug mananagat

Nipasidaan ang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) batok sa nag-ung-ong nga super El Niño sa tunga-tunga sa 2026 hangtod sa sayong bahin sa 2027. Para sa mga mag-uuma ug mananagat, nagpasabot kini sa pagkawala sa ani, pagtaas sa gasto sa produksyon, kakulangan sa tubig, ug grabeng kagutom.

Sumala sa Philippine Atmospheric, Geophysical and Astronomical Service Administration (PAGASA), adunay 62% nga tsansa sa El Niño gikan sa Hunyo hangtod Agosto, nga mosaka ngadto sa 82% sa katapusan sa tuig. Ang labing grabe nga epekto niini gilauman nga mabati gikan sa Oktubre hangtod Disyembre. Mokat sa 49 ka mga dapit sa Kabisay-an ug Mindanao ang gipaabot nga makasinati og ubos sa normal nga pagulan, pagsaka sa temperatura, ug grabeng hulaw. Sa laing bahin, kini magdumala og menos, apan mas kusog nga mga bagyo karong tuiga.

Kadaot sa mananagat ug mag-uuma

Sa panahon sa El Niño, mous-osa pa ang kita sa mga mananagat tungod sa pagkunuhod sa mga isda sa kadagatan ug pagkamatay sa mga bahura nga nagsilbi nga itlugan ug puy-anan sa gagmayng isda. Motaas ang posibilidad sa pagkamatay sa mga isda ug *red tide*. Tungod sa grabeng kainit, momenusa usab ang oras sa pagpanagat sa mga mangingisda ug mas vulnerable sila sa *heatstroke*.

Dako kining problema sa seguridad sa pagkaon tungod kay 42.2% sa tinubdan sa protina sa mga Pilipino ang isda. Human sa bugas, kini ang ikaduhang batakang pagkaon sa katawhan. Kung mohuyang ang naulahi, siguradong mosaka ang presyo sa isda sa merkado nga makadugang usab sa daan nang nagsakang presyo sa bugas ug ubang pagkaon.

Samtang sa mga umahan, sumala sa KMP, gipakita sa balik-balik nga katalagman sa El Niño ang dugay nang pagpasagad ang estado ngadto sa agrikultura: dili igo nga irigasyon, kakulang sa subsidyo sa produksyon, pagsalig sa importasyon sa pagkaon, ug walay tinuod nga reporma sa yuta.

Kadaot sa mga mag-uuma sa Bicol, Cagayan Valley, ug Panay

Dugay nang gipas-an sa mga mag-uuma ang sunud-sunod nga katalagman samtang inutil ug walay suporta ang estado sa ilang mga panginahanglan. Labaw nga nagpasamot sa ilang kahimtang ang taas nga presyo sa diesel ug mga farm input sama sa abono tungod sa imperyalistang gubat sa US ug Israel sa Middle East.

Sa Bula, Camarines Sur, gawas sa hampak sa kinaiyahan, labaw nga nagpalisod sa mga mag-uuma ang pagsaka sa presyo sa gasto sa pagpana-

nom. Ang usa ka ektarya nga humayan nanginahanglan og 249 ka litro nga diesel para sa traktor ug water pump nga nagkantidad og kapin sa ₱21,000. Dugang pa niini, ang abono nagkantidad og kapin ₱15,000 para sa Triple 14 ug Urea. Sa kinatibukan, moabot og kapin sa ₱36,000 ang inisyal nga puhunan sa krudo ug abono pa lang daan—wala pay labot ang mga liso, pestisidyo, ug abang sa kusog. Tungod niini, daghang mga mag-uuma ang napugos nga mohunong sa pagpananom aron malikayan ang pagkalunod sa utang.

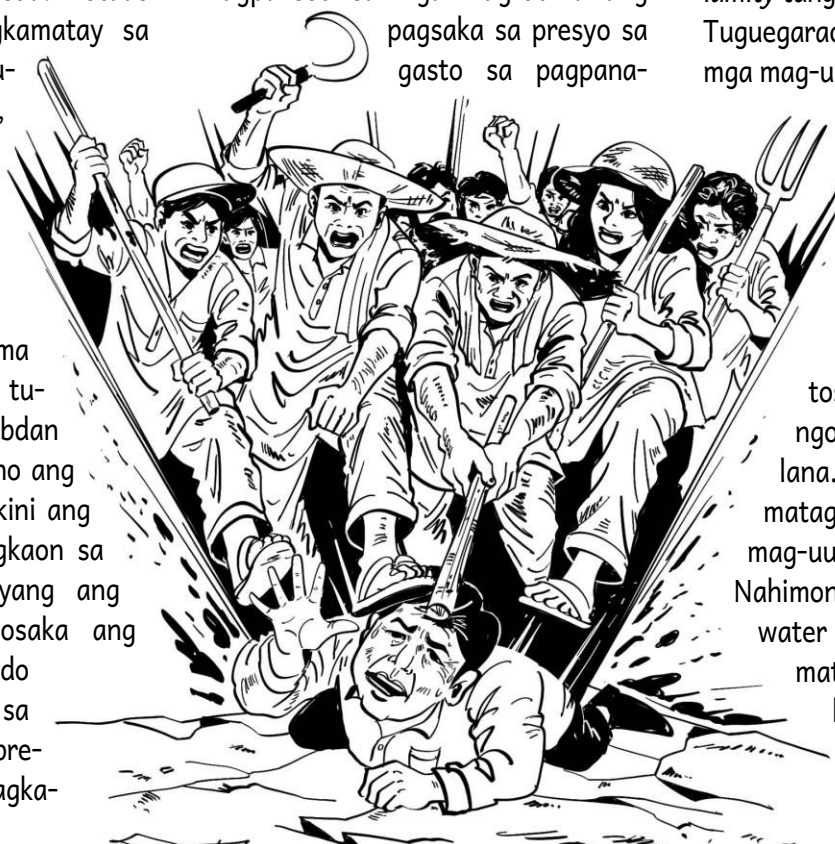
Dugang pa niini, daghang mga mag-uuma ang wala gihapon makabangon o karong tuiga lang nakabawigikan sa kadaot nga gikan sa nanging mga katalagman, lakip ang ₱2.1 bilyon nga alkansi sa agrikultura ug pagpangisda sa Bicol kaniadtong 2024. Adunay mga kayutaan nga wala pa gihapon matikad tungod sa natapok nga lapok ug balas gikan sa pila ka beses nang pagbuto sa bulkang Mayon.

Sa Cagayan Valley, nagdeklarar niadtong Marso ang lokal nga kagamhanan sa Isabela og *state of calamity* tungod sa lanat nga hulaw. Sa Tuguegarao City, moabot sa 3,000 ka mga mag-uuma sa mais ang apektado

sa kakulang sa ulan. Gibanabana nga mokabat sa ₱2.3 bilyones nga kantidad sa ani ang nadaot o kun 80% sa mga pananom.

Misamot ang pagantos sa mga mag-uuma tungod sa pagsaka sa presyo sa lana. Niabot na sa ₱110-₱125 matag litro ang gasto sa mga mag-uuma alang sa irigasyon. Nahimong ₱2,500 na ang gasto sa water pump gikan sa ₱1,200 matag adlaw, samtang misaka gikan sa ₱1,600 ang matag sako sa pestisidyo ngadto sa ₱1,900.

Sundi sa panid 9

Krisis sa Senado: Salamin sa pagkadunot sa burukrata-kapitalismo

Sa miaging mga semana, nasaksihan sa katawhan ang panagbangi ug pag-ilogay sa mga burukrata-kapitalista sa pagpangulo sa Senado. Sa usa ka bahin ang grupo ni Sen. Tito Sotto nga mideklara isip “new majority” ug adunay 12 ka mga senador. Sa pikas bahin ang grupo ni Sen. Alan Peter Cayetano nga adunay 10 ka mga senador, gikan sa miaging 13. Una niini, gipusisyon ni ang kaugalingon Cayetano sa usa ka kudeta batok kang Sotto niadtong Mayo 11, dihang iyang gipatumaw si Sen. Bato de la Rosa gikan sa 6 ka buwan nga pagtago aron mobotar kaniya. Human nibalik si de la Rosa sa gitaguang langob, pagkasikop kang Sen. Jinggoy Estrada sa kasong pagpangawkaw, ug pagbalhin ug kampo ni Sen. Chiz Escudero, nikunhod ang mayorya ni Cayetano.

Tataw sa ilogay sa pagpamuno ang paningkamot sa mga burukrata-kapitalista nga panalipdan ang ilang mga kaugalingon ug tagsa-tagsa nilang paksyon. Sentral niini mao ang pagduso sa kampo ni Cayetano sa paglangay ug hingpit nga pagbasura sa kasong *impeachment* batok kang Bise Presidente Sara Duterte. Gilikayan usab niini ang pagpalig-on sa taho sa Blue Ribbon Committe diin pipila ka mga senador sa iyang kam-

po ang gibutyag nga nalambigit sa korapsyon nga may kalabotan sa mga proyektong *flood control*.

Sa samang higayon, agresibong giduso sa kampo ni Cayetano ang mga pagdungog aron mapunting ang kalambigitan ni Ferdinand Marcos Jr, ingon man sa iyang mga kaalyado ug upisyal, nga maoy naa sa pungkay sa mga anomalya sa *flood control*. Iya-iya ang ilang paningkamot nga maluwas ang kauga-

lingon batok sa mga kaso sa korapsyon, pagdawat og suhol, pagpadato sa posisyon, ug kriminal nga tulubagon.

Naglantaw ang duha ka kampo sa eleksyon sa 2028, diin gilaumang mopungkay ang panagbangi sa grupo sa mga Duterte nga girepresentahan ni Cayetano ug ang kampo ni Marcos, nga girepresentahan ni Sotto, kakunsabo ang mga senador sa Liberal Party ug Akbayan.

Sa unang semana sa Hunyo, naglunsad og sunud-sunod nga mga protesta ang mga nasudnon-demokratikong grupo sa Senado aron kundenahon ang pagpanalipod sa mga myembro niini sa mga korap ug kriminal nga mga upisyal, ug ang pagpasiugda sa kaugalingong interes. Nanawagan sila alang sa kamatuoran, pagpanubag, ug hustisya. AB

Gikan sa panid 8

Nagpabilin usab nga barato ang sweldo sa mga mamumuo sa umahan. Mokabat sa ₱300 matag adlaw ang suholan sa tubuhan, samtang naa sa ₱500 matag tonelada ang kita sa pakyawan nga sistema. Kini alang sa 11 ka oras nga trabaho alang sa 10 tonelada matag adlaw nga kota. Samtang mokabat sa ₱500 matag adlaw matag ektarya ang suholan sa mga mamumuo sa umahan sa mais ug humay. Kini nga bili naglakip na sa pagkaon ug plete.

Sa Panay, ang grabeng hulaw maoy hinungdan sa pagkauga sa mga umahan ug pag-us-os sa lebel sa tubig sa Maasin Dam. Miabot og kapin sa ₱200,000 ang inisyal nga alkansi sa mga naugang mga utanon, bugas, ug prutas. Gitaho usab sa San Dionisio, Iloilo ang pagkamatay sa mga binuhing hayop nga miresulta sa pagkalugi sa gibanabanang kapin sa ₱70,000.

Nanawagan ang mga mag-uuma ug mananagat og hinanaling aksyon gikan sa gubyerno, lakip na ang pagdeklarar og *state of imminent disaster*, paghatag og subsidyo, *crop insurance*, igong kompensasyon, pagpalapad sa irigasyon, pagpahunong sa importasyon, ug pagbasura sa Oil Deregulation Law.

Gipanghingusgan sa KMP nga samtang nagpabilin nga nagsalig sa importasyon ang agrikultura ug walay tinuod nga reporma sa yuta ug mahinungdanong suporta sa lokal nga produksyon, magpabilin nga bulnerable ang sektor sa mga katalagman tungod sa grabeng pagbag-o sa klima. AB

Pagguba sa kinaiyahan para sa ginansya sa mga korporasyon, gibatukan

GIKONDENA SA MGA grupong pangkinaiyahan ug mga lumad ang padayon nga pagguba sa kinaiyahan aron mahatagag dalan ang dagkong mga proyekto sa imprastruktura ug pagmina.

Sa Laguna, nagmartsa ang mga residente sa Pakil ubos sa pagpanguna sa Mamamayang Nagmamahal sa Pakil niadtong Mayo 30 aron babagan ang pagtukod sa Ahunan Dam sa bukid sa Ping-as. Giila nga sagrado ang maong bukid ug importanteng tinubdan sa limpyo nga tubig, irigasyon, ug panginabuhian.

Sa Romblon, napahunong sa usa ka protesta niadtong Mayo 25 nga gitambongan sa kapin 500 ka residente sa Barangay España ug kasikbit nga mga komunidad sa San Fernando, Sibuyan Island ang plano nga pagmina sa Altai Philippines Mining Corporation. Gitunong ang aktibidad sa sesyon sa Sangguniang Barangay. Target sa operasyon sa minahan ang 1,580 ka ektarya nga yuta sa San Fernando alang sa gibanabana nga 50,000 ka tonelada nga *nickel ore*.

Sa Manila, napugos ang Department of Environment and Natural Resources (DENR) ug San Miguel Corporation ni Ramon Ang nga isuspendi ang pagpamutol sa mga kahoy sa Quirino Avenue human sa mga protesta nga gipangulohan sa Kalikasan People’s Network for the Environment niadtong Mayo 26 ug kusog nga pagmakmak niini sa publiko. Mokabat sa 617 ka mga kahoy ang maapektuhan sa Southern Access Link Expressway, diin kapin sa 200 na ang naputol sa wala pa ang suspensyon.

Dugang paghukas sa dunot nga edukasyon

Labaw pang nahukasan sa bag-ong reporma sa rehimeg US-Marcos sa general education o GE ang daan nang dunot nga sistema sa Pilipinas. Giduso sa Commission on Higher Education (CHED) ang proposisyon nga Reframed General Education Curriculum Component (RGECC). Tumong niini nga kunhuran ang kinahanglanong kurso sa GE gikan sa kasamtangang 36 ngadto na lang sa 18 ka yunit. Gitarget kining ipailalom sa usa ka “pilot” (eksperimento) nga implementasyon sa akademikong tuig nga 2026-2027, diin pagabawasan ang mga kurso kabahin sa kasaysayan, literatura, ug etika.

Ang GE maoy mga kurso nga naghatag og bata kang pundasyon sa kolehiyo sama sa Filipino, literatura, kasaysayan, pilosopiya, ug etika nga giingong makatabang sa paghulma sa kritikal nga kahibalo. Ang RGECC sumpay sa kausaban niadtong 2013 (CHED Memorandum Order No. 20) nga mipakunhod sa mga yunit sa GE gikan sa 42-64 ngadto sa 36 subay sa kumpas sa “globalisasyon,” K-12, ug integrasyon sa ASEAN, nga nagtangtang sa Filipino ug Literatura isip yawe nga mga kurso.

Pagsupak sa mga akademiko ug magtutudlo

Ang sunud-sunod nga mga porum ug aktibidad niadtong Mayo maoy nagtukmod sa CHED nga ianunsyo ang pag-uswag sa eksperimentong pagpatuman sa RGECC niadtong Mayo 13. Una niini, nangalap og pirmang alang sa petisyon batok sa RGECC ang maong sektor. Mipirma dinhi ang mga nasudhong artista, propesor, ug magbabalaod.

Sumala sa General Education Movement (GEM), ang pag-uswag usa ka kadaugan sa kolektibong pakigbisog, apan dili kini paigo tungod nagpabilin ang sentral nga problema: ang pagbag-o sa istraktura sa edukasyon subay sa merkado ug neoliberalismo. Tumong sa RGECC nga himuong “andam sa trabaho” ang mga estudyante ug maumol sila isip usa ka ulipon ug pwersa sa pamuo para sa mga langyaw nga korporasyon ug dagkong

burgesya komprador, samtang gitangtang ang “makitawhanong” aspeto sa pagkat-on. Usa usab kini ka hulga sa panginabuhian sa gibanabana nga 60,000-90,000 ka mga kontraktwal, partaym, ug dili permanenteng mga magtutudlo nga posibleng mawad-an og trabaho.

Giduso sa GEM ang hingpit nga pagbasura sa RGECC. Nanawagan usab sila alang sa tinuod ug nasudnong pagtuki sa kasamtangang kurikulum sa GE, paghimo og gambalay sa bag-ong kurikulum sa demokratikong pamaagi ug pagdumili sa tanang klase sa pagtangtang sa panarbaho nga moresulta sa rebisyon sa GE.

Oryentasyon sa sistema sa edukasyon

Gihulagway sa rebolusyonaryong grupong Katipunan ng mga Gurong Makabayan (Kaguma) ang reporma isip “labing agresibo” nga pagbag-o sa istraktura sa edukasyon sulod sa gambalay sa neoliberalismo. Samtang giila ang nagkalapad nga kalihukang batok sa reporma, gipahayag sa grupo nga dili angay mahulog ang katawhan sa lit-ag nga ipanawagang “mobalik” sa nangunang katuyoan sa GE.

Ang GE naggikan sa programa sa Great Book sa Columbia University nga gitawag og Contemporary Civilization. Nahimo kining modelo sa GE sa tibuok kalibutan isip tubag sa burgesya sa “barbarismo” nga resulta kuno sa Unang Gubat Pangkalibutan. Gigamit ang GE sa paglaom nga ma-

kamugna kini og “mas malinawon, tawhanon ug patas nga katilingban” taliwala sa naglungtad nga mga imperyalistang panagbangi.

Sa kinauyokan, bakikaw ang oryentasyon sa GE sa Pilipinas tungod sa pundasyon ug kasaysayan niini. “Ang bugtong tubag niining grabeng komersyalisado ug pagtuok sa mga korporasyon mao ang usa ka militante ug dili matarog nga kalihukang masa nga nagduso sa edukasyon nga gidisenyo alang sa nasudnong industriyalisasyon ug tinuod nga nasudhong kalingkawasan,” ingon sa grupo.

Nakighiusa ang Kabataang Makabayan (KM) sa pakigbisog batok sa dunot nga sistema sa edukasyon. Matod niini, kinahanglang padayon nga palihukon ang kabatan-onang Pilipino aron batukan ang reporma sa GE nga nagpahimutang sa kabatan-onan sa pagkawalay kahibalo. “Kinahanglang pakigbisogan sa mga kabatan-onan ang edukasyong nag-alagad sa interes sa nasud ug katawhan,” pamahayag sa KM.

Giduso sa Kaguma, KM, ug sa tibuok National Democratic Front of the Philippines ang usa ka nasudnon, siyentipiko, ug pangmasang edukasyon isip alternatibo sa kolonyal, komersyalisado ug mapig-oton nga edukasyon sa nasud. Hingpit nga makab-ot ug matuman ang maong klase sa edukasyon sa pagpukan sa kasamtangang alang-alang kolonyal ug alang-alang pyudal nga katilingbang Pilipino pinaagi sa demokratikong rebolusyon sa katawhan.^{AB}

Kabatan-onan batok sa Red-tagging ug pagpanumpo

NAGPROTESTA ANG MGA estudyante sa University of Santo Tomas (UST) niadtong Mayo 28-29 batok sa nagkagrabing pagpanumpo ug Red-tagging sulod sa unibersidad. Gimakmak nila ang "notice to explain" nga gipadala sa tulo ka lider-estudyante sa Kabataan Partylist-UST Artlets nga silang Raven Racelis, Ray Manuel, ug Kerby Calizar. Gisang-at ang kaso ni Prof. Marlon Villarin human gikumpronta sa mga estudyante ang NTF-Elcac ug AFP sa kampus. Sumala sa mga estudyante, sukwahi sa akademi-kong kagawasan ug sistematikong pagpanumpo sa mga kritikal nga tingog ang maong reklamo.

Sa Iloilo City, hugot nga gibatukan sa mga estudyante sa West Visayas State University ang pag-imbita kang Lt. Gen. Antonio Nafarrete, kumander sa Philippine Army, isip espesyal nga mamumulog sa ilang adlaw sa *graduation* niadtong Hunyo 3. Nagsuot sila og itom nga ribon sa maong adlaw isip simbolikong pagsupak. Matud nila, insulto sa integridad sa unibersidad ang paghatag-dungog sa usa ka upisyal militar nga nalambigit sa mga paglapas sa tawhanong katungod.

Sa Davao City, nagprotesta ang mga kabatan-onan ug lider-estudyante gikan sa UP Mindanao niadtong Hunyo 2 aron makmakon ang Red-tagging sa rehiyon. Kalambigit kini sa gipagawas sa PNP sa lungsod sa Cateel, Davao Oriental nga usa ka "Active Wanted Persons" poster niadtong Mayo 27 diin kadaghanan sa gipangalanan mga lider-kabatan-onan. Gibutang niini sa peligro ang kinabuhi ug seguridad sa 14 sa ginganlan ug ang ilang mga pamilya.

Negosasyon sa kalinaw sa US ug Iran, suspendido

NAGPAHIBALO ANG IRAN niadtong Hunyo 1 nga gisuspende niini ang partisipasyon sa negosasyon sa kalinaw sa US lambigit sa gubat. Resulta kini sa pag-atake ug pagbomba sa Zionistang Israel sa Lebanon nga dayag nga paglapas sa gambalay para sa hunong-buto. Kabahin niini, subling tukmang gisirado sa Iran ang Strait of Hormuz.

Sumala sa Iran, "ang paglapas sa usa ka nataran maoy paglapas sa hunong-buto sa tanang mga nataran." Niadtong Mayo 31, gipahibalo mismo sa nag-unang ministro sa Zionistang Israel nga si Benjamin Netanyahu nga gimanduan niya ang iyang militar aron ipakaylap ug pakusgon ang mga operasyon ug maniobrang militar sa Lebanon. Sagunson ang mga pagpangbomba niini nga mipatay ug miangol sa daghang sibilyan sa Lebanon.

Human nabalda ang negosasyon, giatake sa US niadtong Hunyo 3 ang Qeshm Island sa Iran nga giingong nagguba sa mga misayl ug drone sa nasud. Gitawag kini sa US isip lakang sa "pagpanalipod sa kaugalingon." Gibalusan og atake ang Iran sa mga base ug pasilidad sa US sa Kuwait ug Bahrain.

Niadtong Mayo 28, patong-patong nga mga bag-ong sangsyon ang pahamtang sa US sa Iran.

Atin ang Kinse. Nagprotesta ang mga grupo sa mangingisda sa panguna sa Pamalakaya atubangan sa Department of Agriculture sa Quezon City niadtong Mayo 28 aron kundenahon ang pagdaghan sa komersyal nga panagat sa sulod sa 15-kilometrong municipal waters nga gitugotan sa desisyon sa Korte Suprema niadtong Disyembre 2024. Ang protesta paghinumdom usab sa National Fisherfolk's Day niadtong Mayo 31.

Manindahay batok imperyalistang gubat. Sa Tuguegarao City, gatusan ka manindahay sa Mall of the Valley ang mipirma sa petisyon nga nagpanawagan sa dinalian nga pagpahunong sa gubat sa agresyon sa US-Israel sa Iran. Dungan niini ang panawagan para sa pagpaubos sa presyo sa lana ug paghatag og suportang pinansyal sa gagmayng manindahay. Matod nila, miosos og halos 60% ang ilang kita tungod sa pagsaka sa presyo sa lana.

"Poorest de Mayo" sa mga kabus. Gilunsad sa mga progresibong grupo sa Metro Manila ang tulo ka managlahing parada nga "Poorest de Mayo" niadtong ulahing semana sa Mayo isip mamugnaong protesta batok sa kalisdanan. Subay sa tradisyunal nga Flores De Mayo, suot sa mga mismot ang hinimo sa recycled nga materyales nga nagpakita sa mga isyu sa katawhan. Apil niini ang kawalay panginabuhi, ubos nga suholan, demolisyon, krisis sa edukasyon, pagkaguba sa kinaiyahan, ug kalisdod dala sa mga gubat sa US ug Israel sa Middle East.

Imbestigahan ang sunog sa Delpan. Nanawagan ang Kadamay og dinalian nga imbestigasyon sa sunog sa Parola Compound, Delpan, Binondo sa Maynila nga miulbo niadtong Mayo 23. Miabot sa 7,123 ka residente ang nawad-an og puy-anan ug temporaryong nagpuyo sa mga evacuation center tungod sa sunog. Maigo sa komunidad ang North-South Harbor Bridge Project sa burgesyang kumprador nga si Enrique Razon Jr. Apil sa proyekto ang usa ka 2.02-kilometrong tulay nga magsumpay sa Barangay 20 (Parola) sa North Harbor ug Barangay 649 (Baseco) sa South Harbor. Gipahibalo ang pagsugod niini niadtong Mayo 22, usa ka adlaw sa wala pa ang sunog.

Kambalingan, subling giduso. Sa usa ka porum niadtong Mayo 25, subling nanawagan ang mga bakwit sa Marawi alang sa Kambalingan o luwas, dungganon, ug tinuod nga pagbalik sa ilang mga komunidad. Hangtod karon, daghang residente ang wala gitugotan nga makabalik, samtang gitukuran na og mga proyektong imprastruktura ang ilang yuta. Gimakmak sa mga grupo ang paghatag og prayoridad sa mahalong proyekto kaysa sa batakang serbisyo ug ang hinay nga proseso sa paghatag og kumpensasyon. Anaa sa 3,187 o 22% pa lang ang naproseso gikan sa 14,497 ka aplikasyon, nga nagpasamot sa kalisdod sa mga biktima.

Nagkakusog nga agresyon ug pagpanghilabot sa imperyalismong US sa Latin America

Sa miaging bulan, mikusog ang opensibang gilunsad sa imperyalismong US, nga gipangulohan sa presidente niini nga si Donald Trump, batok sa mga nasud sa Latin America. Gipayungan sa “Trump Corollary” o sumpay sa doktrinang Monroe ang kasamtangang mga pag-atake, agresyon, ug pagpamig-ot.

Venezuela. Nagpahigayon og “evacuation drill” ang mga sundalo sa US sa sentro sa Caracas sa Venezuela niadtong Mayo 23. Duha ka helikopter nga adunay mga sundalong Amerikano, ambulansya, bombero, ug uban pang pwersang panseguridad sa US ang misalmot sa maong aktibidad. Gipangulohan mismo sa nagdumala sa US Southern Command nga si General Francis Donovan ang aktibidad sa militar.

Gitugotan kini sa gubyerno sa Venezuela ubos ni Delcy Rodríguez, nag-aktong presidente sa nasud, sa takuban sa “istandard nga mga seguridad pang-diplomatiko ug mga protokol sa proteksyon.” Atubangan sa pagpamig-ot ug pagpanghulga sa US, misulod si Rodriguez sa nagkalain-laing politikanhon ug ekonomikanhong kasabutan uban sa gubyernong Trump sa US. Lakip niini ang mga “pagbansay sa seguridad.” Kasunod kini sa pagdagit sa US kang kanhi pangulo sa Venezuela nga si Presidente Nicolas Maduro ug iyang asawa nga si Cilia Flores niadtong Enero 3.

Gibatukan sa nagkalain-laing grupo sa Venezuela ang pagbansay militar nga matod nila usa ka dayag nga pagpanghilabot ug paglapas sa US sa soberanya sa nasud. “No to the drill! Yankee go home!” ang panawagan sa mga nagprotesta.

Cuba. Nagpahamtang og sangsyon ug nagsang-at og mga reklamo ang US batok sa mga namuno sa gubyerno sa Cuba ug mga rebolusyonaryong lider. Niadtong Hunyo 4, direktang nagpahamtang ang Treasury Departament sa US og mga sangsyon sa Presidente sa Cuba nga si Miguel Díaz-Canel, sa iyang pamilya, ug suod nga mga par-

yente sa mga Castro. Atol kini sa bag-ong hulga ni Trump batok sa nasud nga “atimanon” kini pagkahuman sa Iran.

Niadtong Mayo 20, nagsang-at og mga reklamo ang US Department of Justice batok kang Raúl Castro, 94, rebolusyonaryong lider, heneral ug kanhing presidente sa nasud. Giakusahan siya sa US kalabot sa pagpabagsak sa duha ka eroplano sa Cuba niadtong 1996 nga gigamit kaniadto sa mga pwersang dapig sa US aron manghilabot sa Cuba. Gibatukan sa mga upisyal sa Cuba ang maong mga lakang, nga giingon nilang gamiton lamang isip pangatarungan sa pagsulong ug pag-atake sa nasud, sama sa gihimo sa Valenzuela.

Bolivia. Atubangan sa nagkarabeng krisis sa ekonomiya ug nagkunuhod nga kalidad sa kinabuhi, gikondena sa katawhang Bolivian ang pagsunud-sunod sa naglingkod nga rehimen sa mga dikta sa US. Klaro para kanila nga ang pagpabor sa rehimen Paz sa US ug sa mga langyawng kompanya usa ka pagluib sa soberanya sa nasud. Nagpadayon

ang pangkinatibuk-ang welga sa mga mamumuo ug anak sa buhat sa Bolivia nga nagsugod niadtong Mayo. Naparalisa ang daghang dagkong syudad sa nasud.

Labaw pang nasuko ang mga welgista sa dayag nga pagsuporta sa US sa pagbungkag ug sa pasistang pagpanumpo ni Paz sa mga kalihukan. Nasayod sila nga gisuportahan sa US ang rehimen tungod kay yawe kini sa pagpangawat sa natural nga bahandi sa Bolivia. Ilang gikondena ang pagpanghilabot sa US sa nasud, lakip ang hulga nga dagiton si Evo Morales, usa ka anti-imperyalistang lider ug kanhi presidente sa Bolivia.

Naglaway ang US sa mga reserbang *lithium* sa Bolivia nga usa sa pinakadakong tinubdan sa kalibutan. Apil kini sa gitawag nga “Lithium Triangle” sa South America, kauban ang Argentina ug Chile. Sila ang tulo ka mga nasud nga nanag-iya sa kapi sa 50% sa kinatibuk-ang *lithium* sa kalibutan.

Colombia. Dayag ang pagpanghilabot sa US sa kasamtangang nasudnong eleksyon sa Colombia. Niadtong Mayo 29, iligal nga nakigkita ang senador sa US nga si Bernie Moreno sa mga konserbatibong kandidato sa Colombia aron mahiusa ang Tuo batok sa progresibong kandidato nga si Iván Cepeda sa umaabot nga runoff sa Hunyo 21. Si Moreno kabahin sa 86 ka tawo nga delegasyon sa US nga mahimong “tigpaniid” sa eleksyon ug mga gaway niini alang sa pagpanghilabot.

Sa unang runoff sa piniliay niadtong Mayo 31, nanguna ang pasistang kandidato nga si Abelardo de la Espriella nga adunay 43.7%. Pagkahuman sa resulta, dayag siyang gendorso ni Trump alang sa katapusang eleksyon sa Hunyo. Gisaway kini sa kasamtangang presidente sa Colombia nga si Gustavo Petro isip paglapas sa soberanya sa nasud. **AB**

